

Co by měl kardiolog a anesteziolog vědět o zvláštnostech oběhu VSV

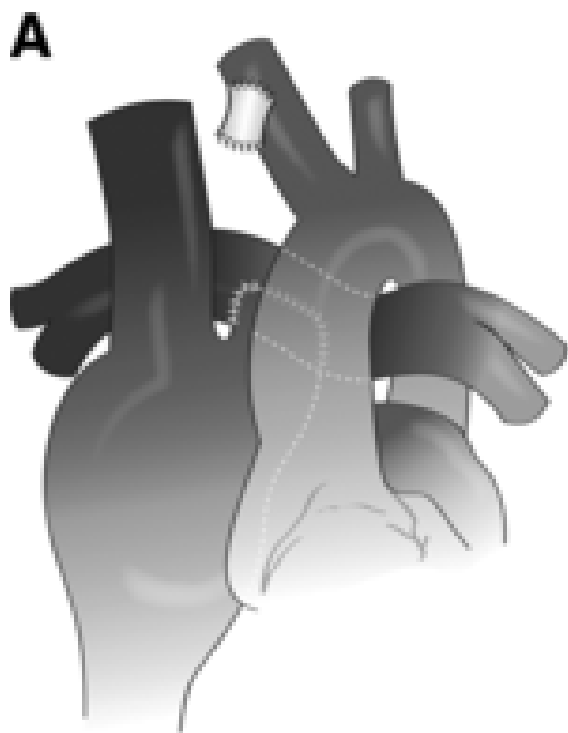
Petra Antonová

Centrum pro dospělé s vrozenou
srdeční vadou

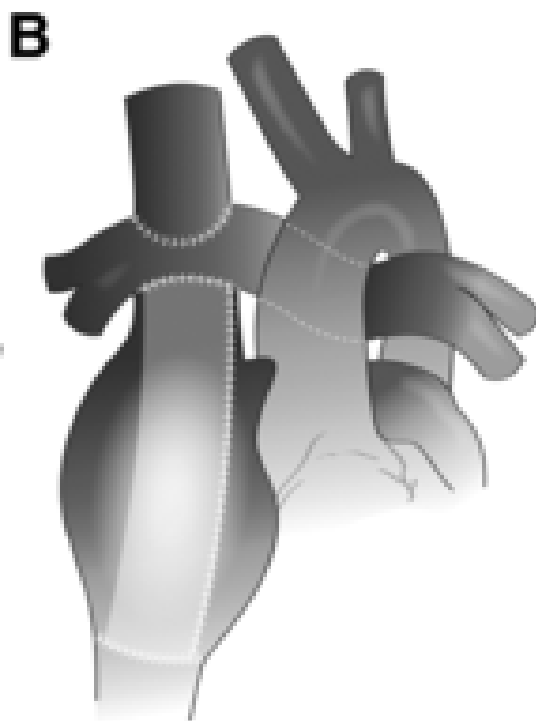
Klinika kardiovaskulární chirurgie FN
Motol

- Fontanovská cirkulace
- Pravá komora
  - Systémová pozice
  - Subpulmonální pozice
- Plicní hypertenze/Eisenmengerův syndrom

Fontanovská cirkulace

„Klasický Fontan“

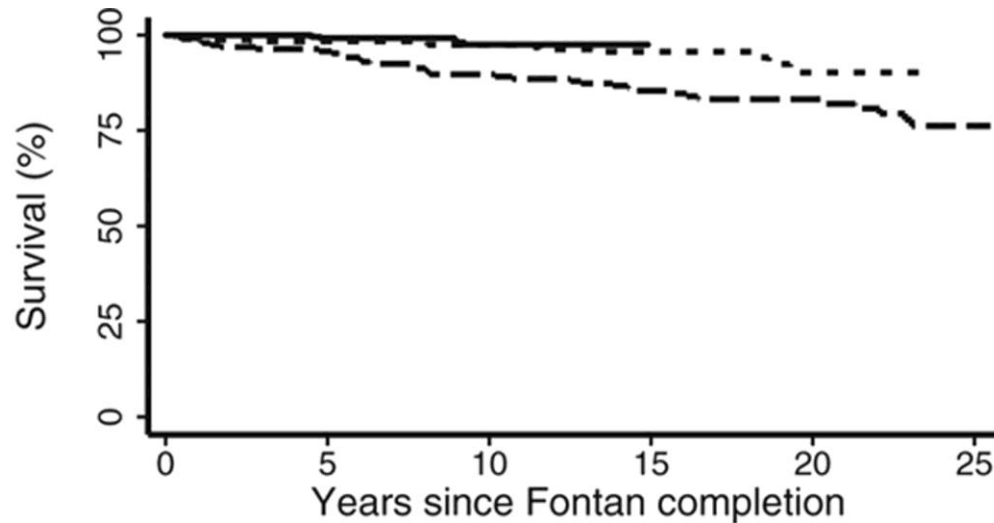
Laterální
intraatriální tunel

Extrakardiální konduit

Dlouhodobé přežití

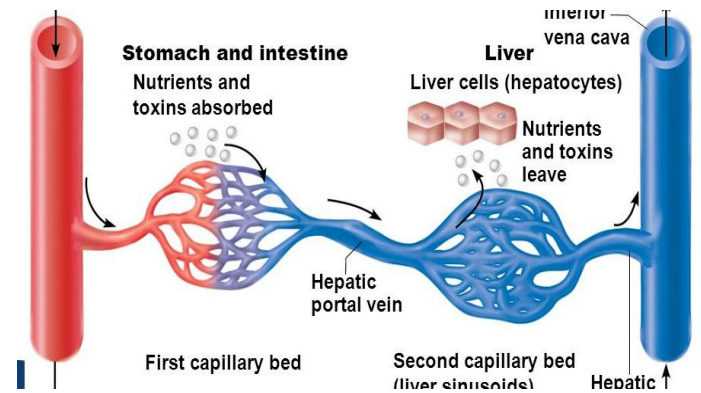
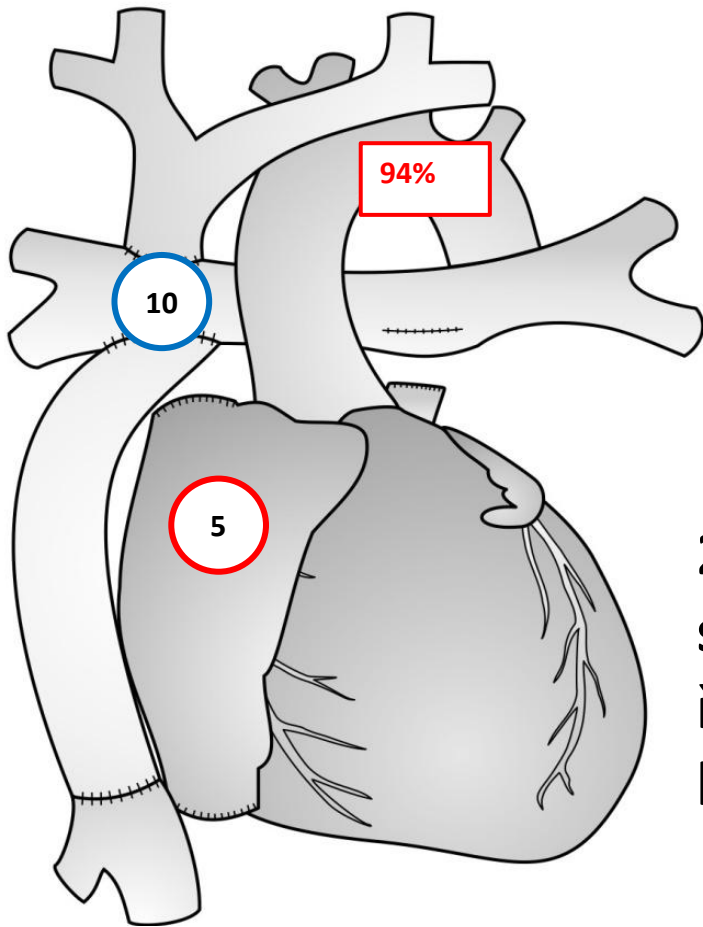
1089 pacientů

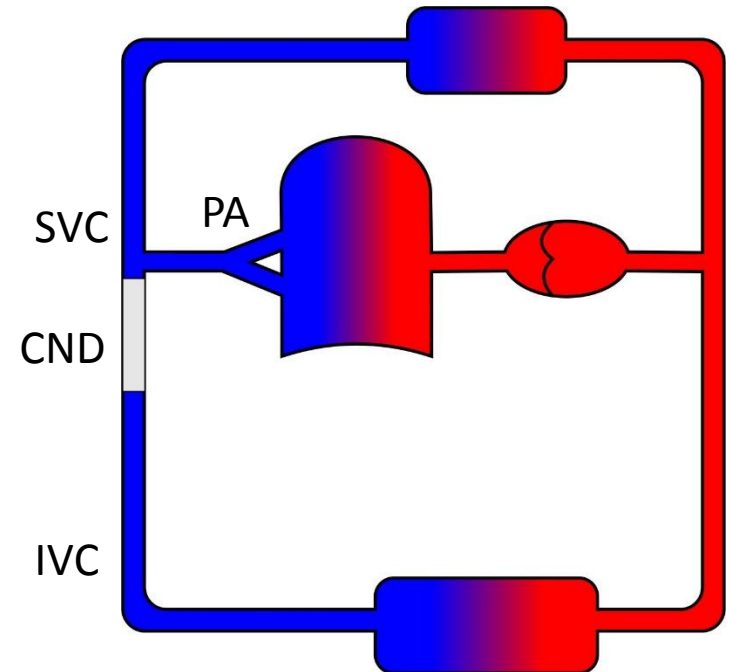
	# at Risk (# Fail)										
	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	
Extra-Cardiac	532	(3)	366	(3)	130	(0)	0	(0)	0	(0)	0
Lateral Tunnel	271	(4)	220	(2)	187	(3)	120	(3)	25	(0)	0
Atriopulmonary	203	(8)	175	(11)	158	(7)	125	(3)	72	(5)	28

— ECC   - - - Lat. Tunnel   - . - Atriopulm.

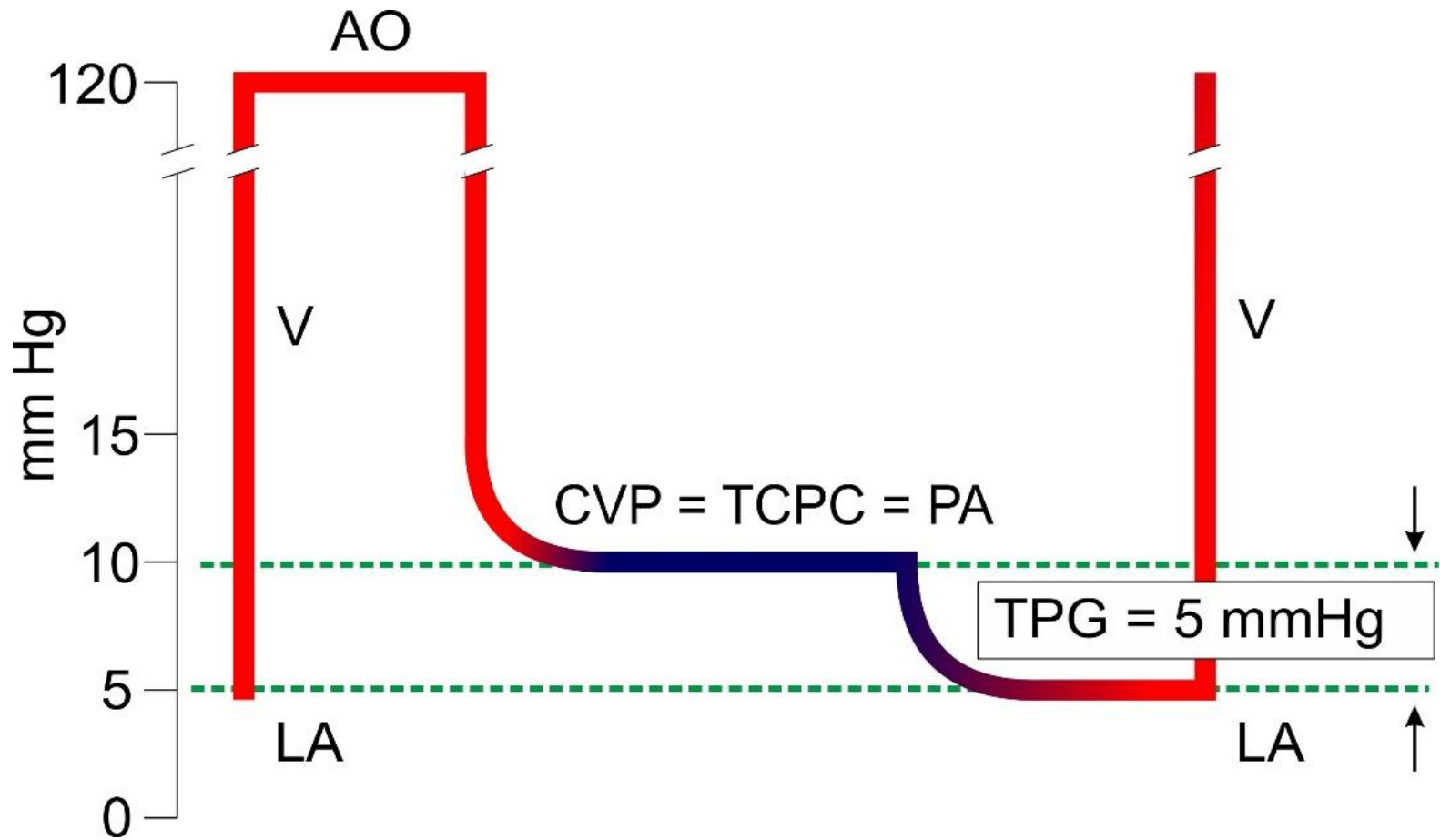
Fontanovská cirkulace „neoportální systém“

**2 kapilární
systémy v
řadě
bez pumpy**

Fontanovská cirkulace

Srdeční výdej u Fontanovy cirkulace

ovlivněn:

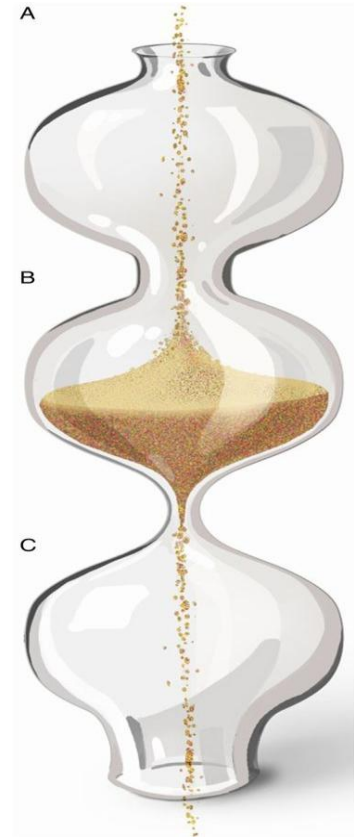
- tlakem v systémových žilách
- tlakem v plicních žilách
- rezistencí plicního řečiště

společná komora:

- hnací síla
- CO je udržován dostatečným plněním komory, normálními AV chlopněmi, dobrou diastolickou a systolickou funkcí a normální sinusovým rytmem
- nekompensuje překážku v neo-portálním systému
- nemůže „nasávat“ skrz plíce
- nemůže ovlivnit žilní městnání
- s věkem ↑ EDP
- srdeční výdej v klidu u Fontana = 70% normálního
  - kompenzováno ↑ periferní utilizací O₂

Patofyziologie

- Srdeční selhání
  - Funkce komory
  - AV regurgitace
  - Arytmie
- Snížení plicního průtoku
  - Zvýšení plicní hypertenze
    - » Mikroemboly ze žilního systému
    - » Absence pulsatilního toku v plicních tepnách → nadměrná exprese vazoaktivních molekul
    - » stárnutí
  - Překážka v průtoku v ramenech TCPC
  - Plicní zkraty, kolaterály

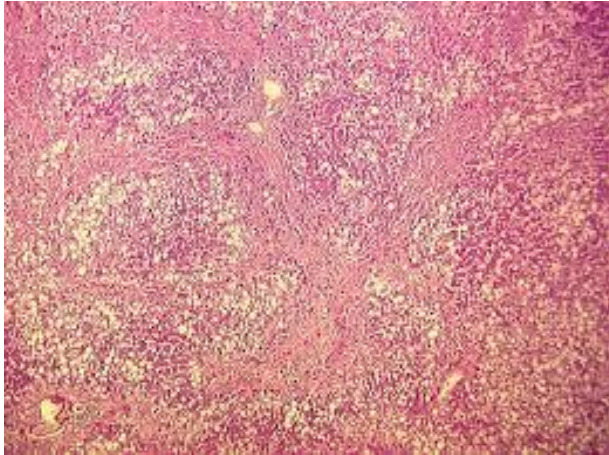

Pozdní morbidita v dlouhodobém sledování

- Regurgitace AV chlopní... 25%
- Arytmie... 45%
- Snížená funkce komory...70%
- Zvýšení PVR
- Trombóza
- Veno-venózní kolaterály, MAPCAs
  - Cyanóza nebo objemové zatížení
- Chronický ascites, PLE, plastická bronchitis
- FALD – fontan associated liver disease

Vliv žilního městnání na jaterní parenchym a funkce

Snížený srdeční výdej ,hypoxie

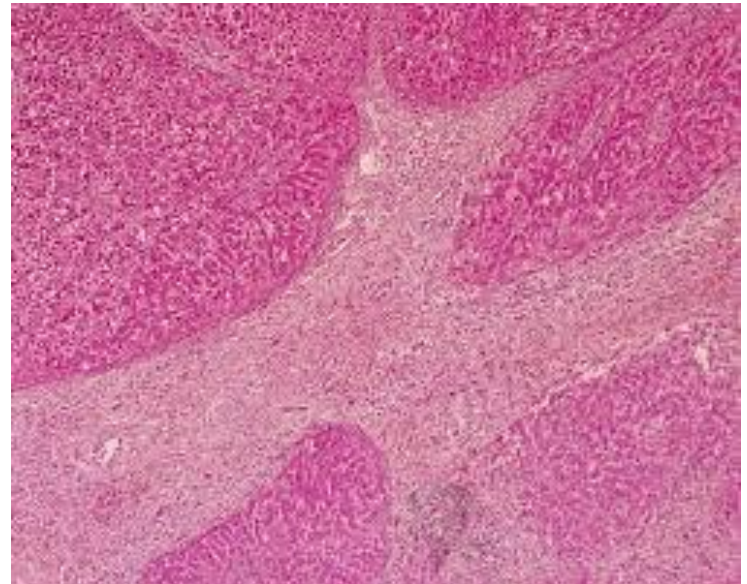
atrofie hepatocytů, centrilobulární nekróza

Zvýšení systémového žilního tlaku, zvýšení tlaku v jaterních žilách, městnání v játrech

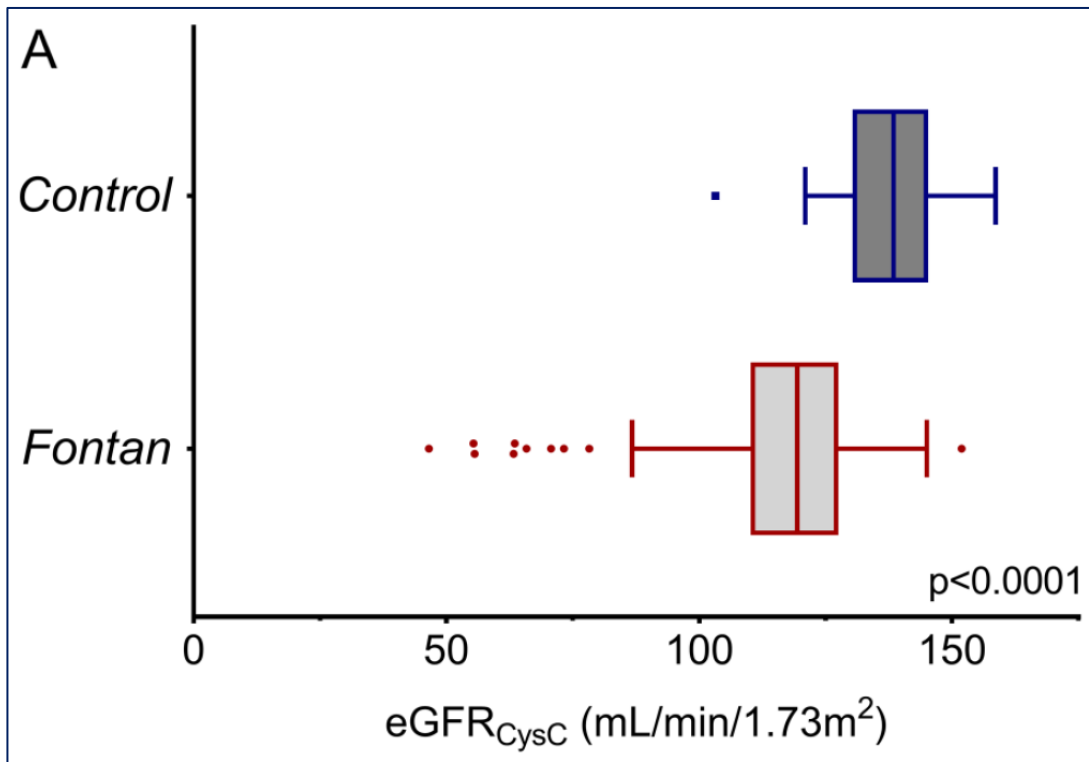
fibróza

Hvězdicové buňky se transformují v myofibroblasty

cirhóza

Ledviny

**Systemová venózní
hypertenze**

**Snížená perfuze
ledvin**

Tromboembolie

- stáza – trvalá
- abnormální koagulační faktory

Faktor VII	-
Faktor V	-
Faktor VIII	+
Protein C	-
Protein S	-
Antitrombin	+/n
Aktivita destiček	+
Thromboelastografie	n

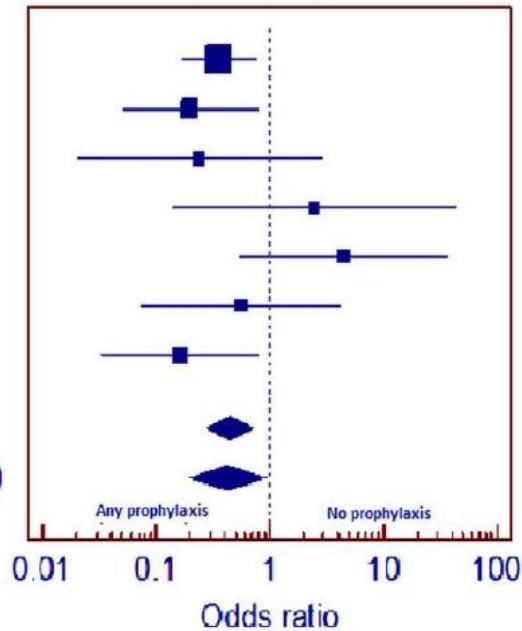
Přítomnost fenestrace zvyšuje riziko embolizace do systémového řečiště

Trombóza

Any

None

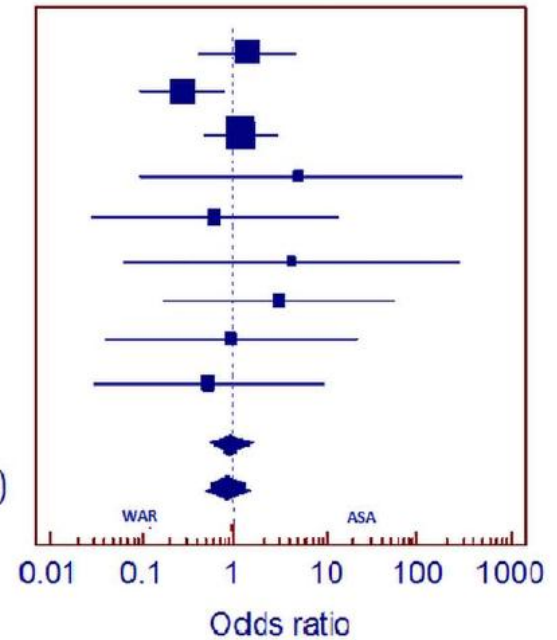
Potter
Manlihot
Mahnke
D'Udekem
Kaulitz
Cheung YF
Seipelt

Total (fixed effects)
Total (random effects)

Warfarin

ASA

Potter
Manlihot
Mongale
Haas
Mahnke
Takawira
D'Udekem
Cheung YF
Seipelt

Total (fixed effects)
Total (random effects)

TCPC: antikoagulační antiagregační protokol

Warfarin (INR 2 - 3)

- fenestrace
- špatná hemodynamika
- 6 měsíců po uzávěru fenestrace

Acylpyrin (3 - 5 mg/kg)

- trvale u všech ostatních

Předoperačně

- Nutná detailní znalost morfologie, operačních a katetrizačních zákroků
- Funkce komory, poruchy rytmu, vysazení antikoagulační terapie a protidestičkové léčby
  - podle výkonu
- Fenestrace – buď uzavřít nebo alespoň vzduchový filtr
- Arteriální linka, CŽK – CVP odráží střední tlak v plicnici

Perioperačně

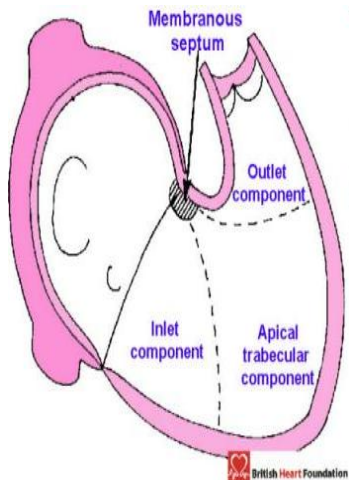
- Udržet dobrý srdeční výdej
  - dostatečný preload (CAVE hypovolemie), dobré plnění komory, nepoškodit kontraktilitu (dobrý výběr anestetik)
- Nezvyšovat afterload
- Nezvyšovat PVR
  - hypoxemie, hyperkarbie, acidóza, hypotermie, nedostatečná analgezie nebo anestezie, vazoaktivní medikace, nadměrný PEEP, komprese plic fluidothoraxem

Pravá komora

Anatomie, patofyziologie

- Komplexní tvar

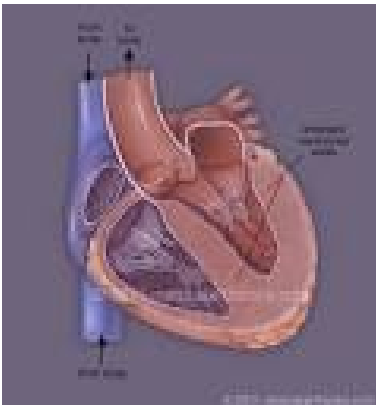

- » Inlet- od trikuspidální chlopně k inzerci papilárních svalů
- » Trabekulární část – tělo a hrot („peristaltická“ pumpa)
- » Outlet/infundibulární část (non-trabekulární, muskulární, protáhlá)

Stěna 3-5 mm

Rozdílná architektura myokardiálních vláken, longitudinální kontrakce

Větší EDV a nižší EF než LK

— Pravá komora u VSV

Subpulmonální pozice

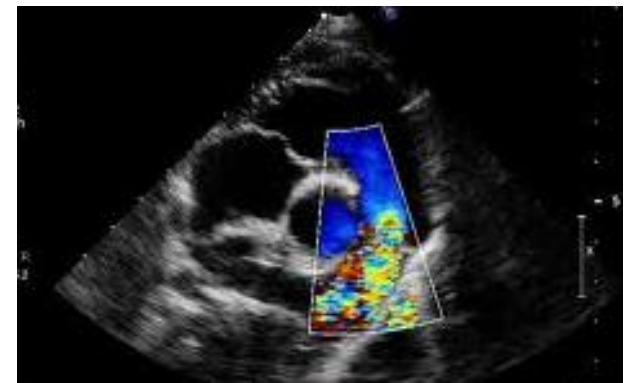
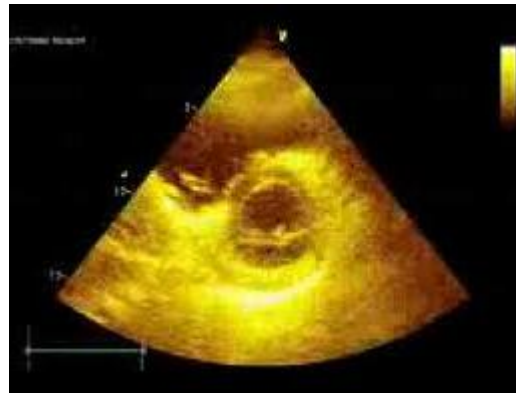
Subaortická (systémová) pozice

- dobrá adaptace na změny preloadu
    - intrathorakální tlak a systémový návrat
  - špatná adaptace na akutní změny afterloadu
  - dlouhodobá adaptace na tlakové a objemové zatížení dobrá
- Symptomy většinou až po rozvoji dysfunkce PK
- Snížená funkční kapacita, komorové arytmie, NS

Zobrazení velikosti a funkce nutné

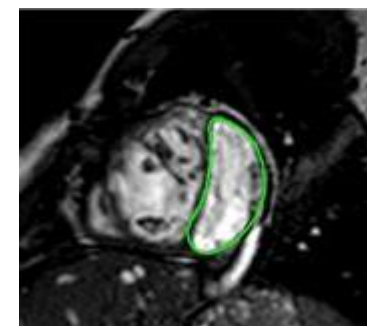
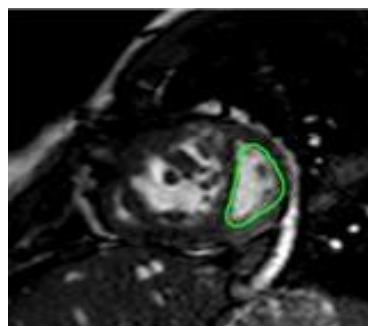
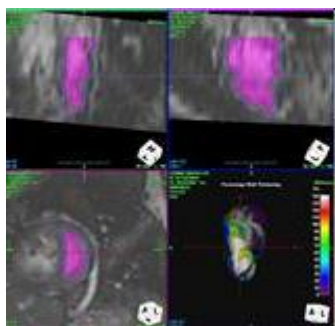
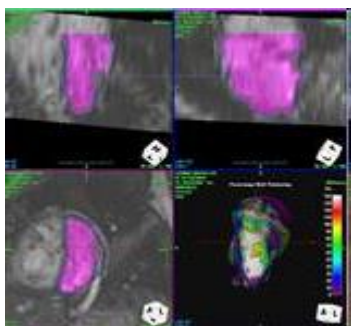
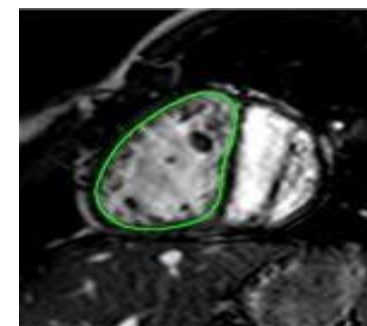
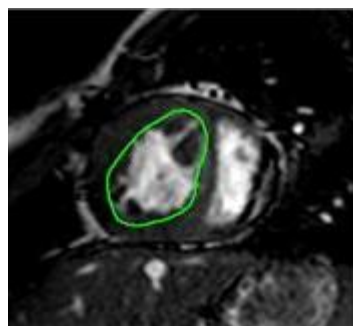
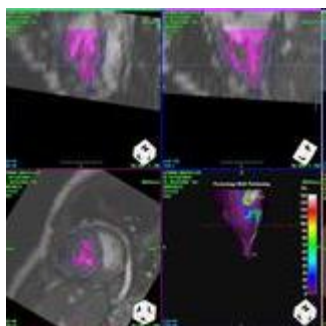
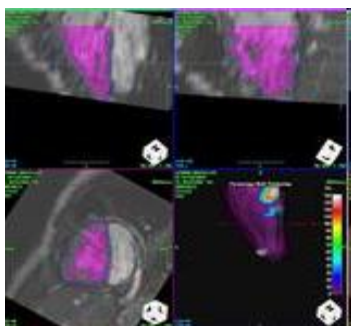
Echokardiografie

- Přesná měření obtížná vzhledem ke komplexnímu tvaru PK
  - » Více rovin, nejlépe z krátké osy
  - » Kvalitativní
  - » 3D echo

Hodnocení funkce PK pomocí MR

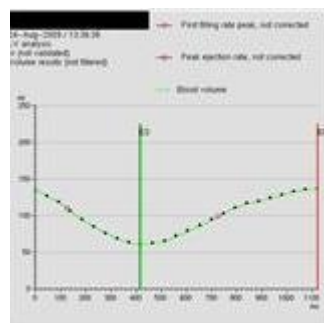
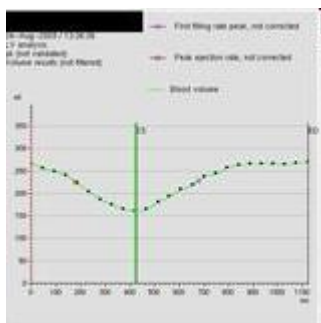
volumetrická metoda a semiautomatická detekce endokardu

MRMR-VEROSLAV
 D: 011015000
 K: 20420002 Sa
 0000020
 2.12.22
 Jméno pacienta: 19871201
 Věk: 21

ventrikulární End Systolický Objem: 123,23 ml
 ventrikulární End Systolický Objem: 49,29 ml
 frakční Frakce: 61,37%
 Stroke Volume: 80,88 ml
 end-diastolický Myocardial Volume: 76,81 cm³

Segment	1	2	3	4	5	6
Volume (ml)	123,23	124,15	117,87	104,82	52,31	52,80
Volume (ml)	71,93	83,84	58,91	49,03	59,80	52,71
Volume (ml)	14	10	16	18	17	10
Volume (ml)	54,30	44,24	74,12	78,29	41,30	96,44
Volume (ml)	90,88	93,91	119,48	119,29	128,71	128,36
Volume (ml)	25					
Volume (ml)	128,80					

MRMR-VEROSLAV
 D: 011015000
 K: 20420002 Sa
 0000020
 2.12.22
 Jméno pacienta: 19871201
 Věk: 21

ventrikulární End Systolický Objem: 123,23 ml
 ventrikulární End Systolický Objem: 49,29 ml
 frakční Frakce: 61,37%
 Stroke Volume: 80,88 ml
 end-diastolický Myocardial Volume: 76,81 cm³

Segment	1	2	3	4	5	6
Volume (ml)	123,23	124,15	117,87	104,82	52,31	52,80
Volume (ml)	71,93	83,84	58,91	49,03	59,80	52,71
Volume (ml)	14	10	16	18	17	10
Volume (ml)	54,30	44,24	74,12	78,29	41,30	96,44
Volume (ml)	90,88	93,91	119,48	119,29	128,71	128,36
Volume (ml)	25					
Volume (ml)	128,80					

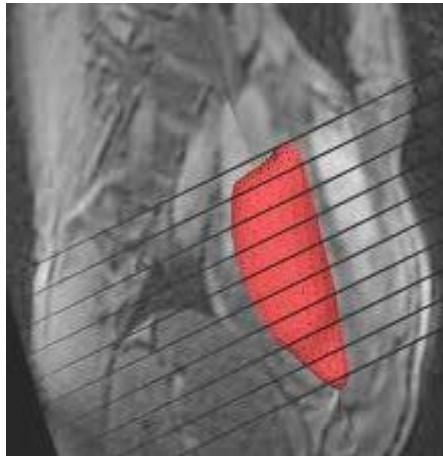
MRMR-VEROSLAV
 D: 011015000
 K: 20420002 Sa
 0000020
 2.12.22
 Jméno pacienta: 19871201
 Věk: 21

ventrikulární End Systolický Objem: 123,23 ml
 ventrikulární End Systolický Objem: 49,29 ml
 frakční Frakce: 61,37%
 Stroke Volume: 80,88 ml
 end-diastolický Myocardial Volume: 76,81 cm³

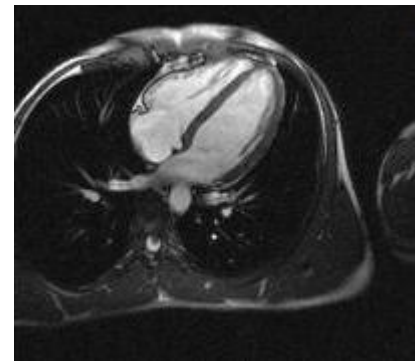
Segment	1	2	3	4	5	6
Volume (ml)	123,23	124,15	117,87	104,82	52,31	52,80
Volume (ml)	71,93	83,84	58,91	49,03	59,80	52,71
Volume (ml)	14	10	16	18	17	10
Volume (ml)	54,30	44,24	74,12	78,29	41,30	96,44
Volume (ml)	90,88	93,91	119,48	119,29	128,71	128,36
Volume (ml)	25					
Volume (ml)	128,80					

— Magnetická rezonance

- anatomie, funkce PK
- flow velocity mapping – regurgitační frakce
- MR angiografie – velké tepny
- gadolinium enhancement – fibróza
- myocardial tagging - dyssynchronie
  - Možná variabilita hodnocení

- » Výpočet objemů z krátké osy, není univerzální konsensus
- » Definice hranice endokardu /trabekulizace, papilární svaly)
- » Aneurysma RVOT

Plicní hypertenze

- VSV – 5-10% PAH různé intenzity
  - Ovlivňuje kvalitu života, morbiditu, mortalitu
  - Extrémní manifestace - **Eisenmengerův syndrom**
    - 1% VSV
      - » Zkrácené přežití (45% dožije 50 r.)

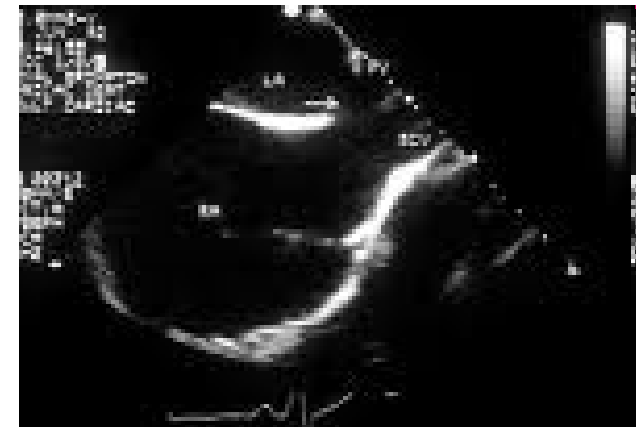
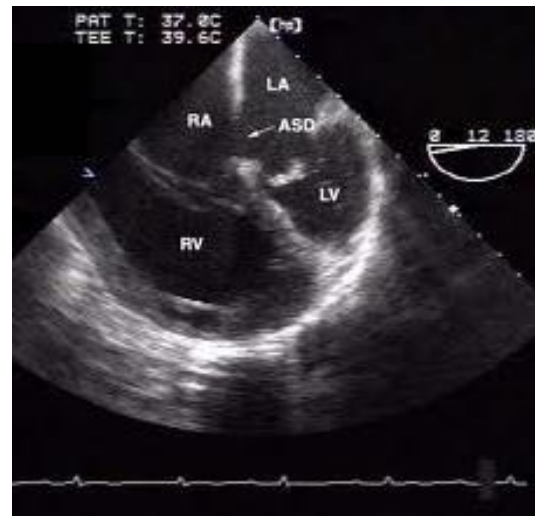
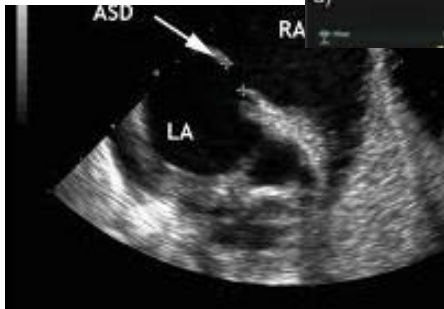
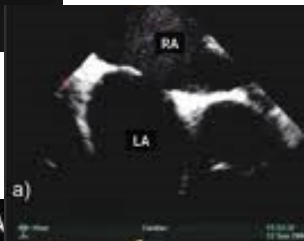
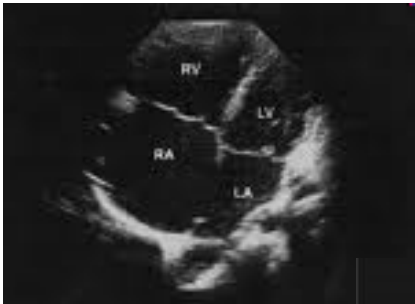
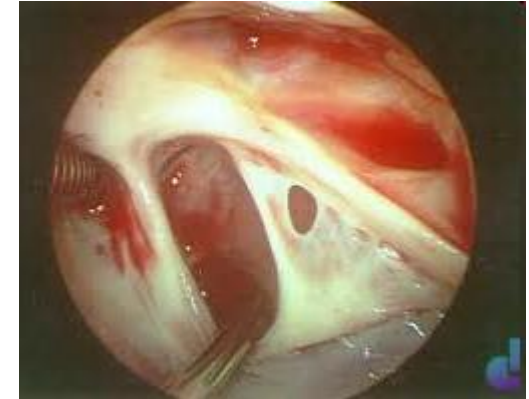
Klinická klasifikace PAH u VSV

- **1. PAH sdružená se zkraty syst.-pulm. řečiště**
  - » Střední defekty, mírné až střední zvýšení PVR, L-P zkrat, v klidu bez cyanózy
- **2. PAH u malých defektů**
  - » ASD 2cm, VSD 1 cm, klinický obraz podobný iPAH
- **3. PAH po korektivním kardiochirurgickém výkonu**
  - » Po KCH výkonu PAH přetrvává nebo se znovu objeví po měsících až letech
- **4. Eisenmengerův syndrom**
  - » Velké zkraty, významné zvýšení PVR s P-L nebo bidirekčním zkratem
  - » Cyanóza, erytrocytóza, mnohočetné orgánové postižení

Anatomicko-patofyziologická klasifikace

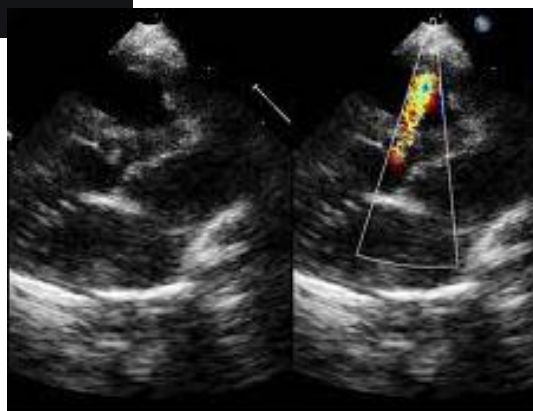
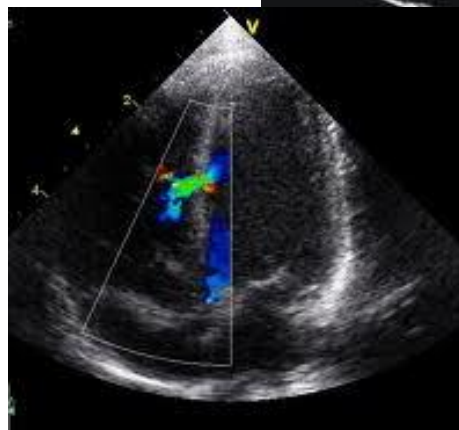
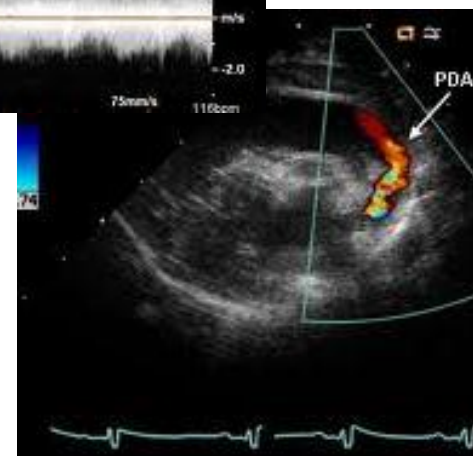
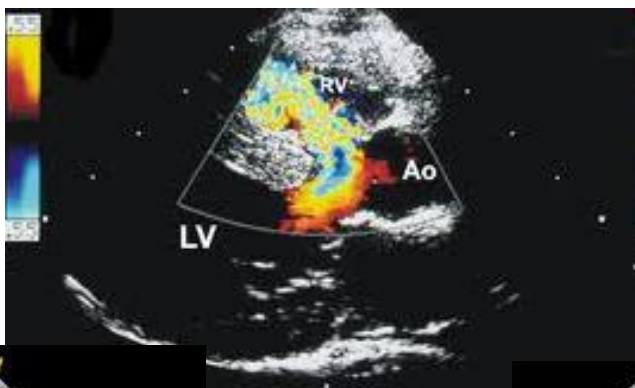
- Pretrikuspidální zkraty
  - ASD primum, secundum, sinus venosus
(zkrat závisí převážně na compliance RV/LV)
  - Totální/parciální návrat plicních žil

Anatomicko-patofyziologická klasifikace

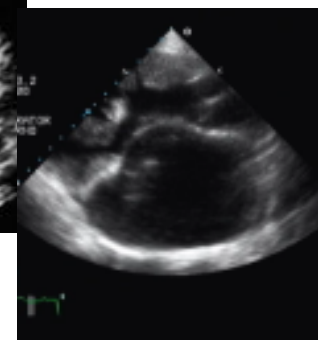
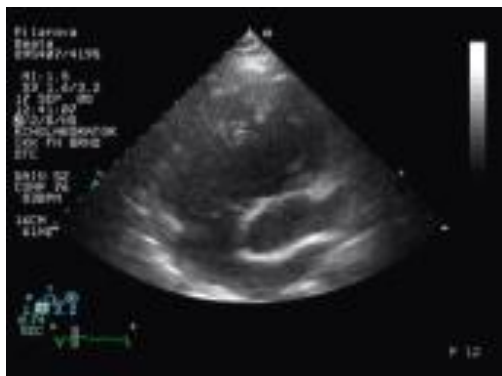
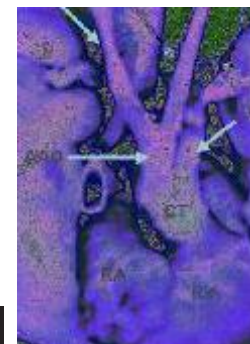
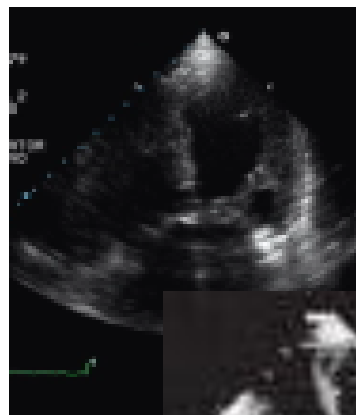
- Posttrikuspidální zkraty
  - VSD
  - PDA

Anatomicko-patofyziologická klasifikace

•Komplexní VSV

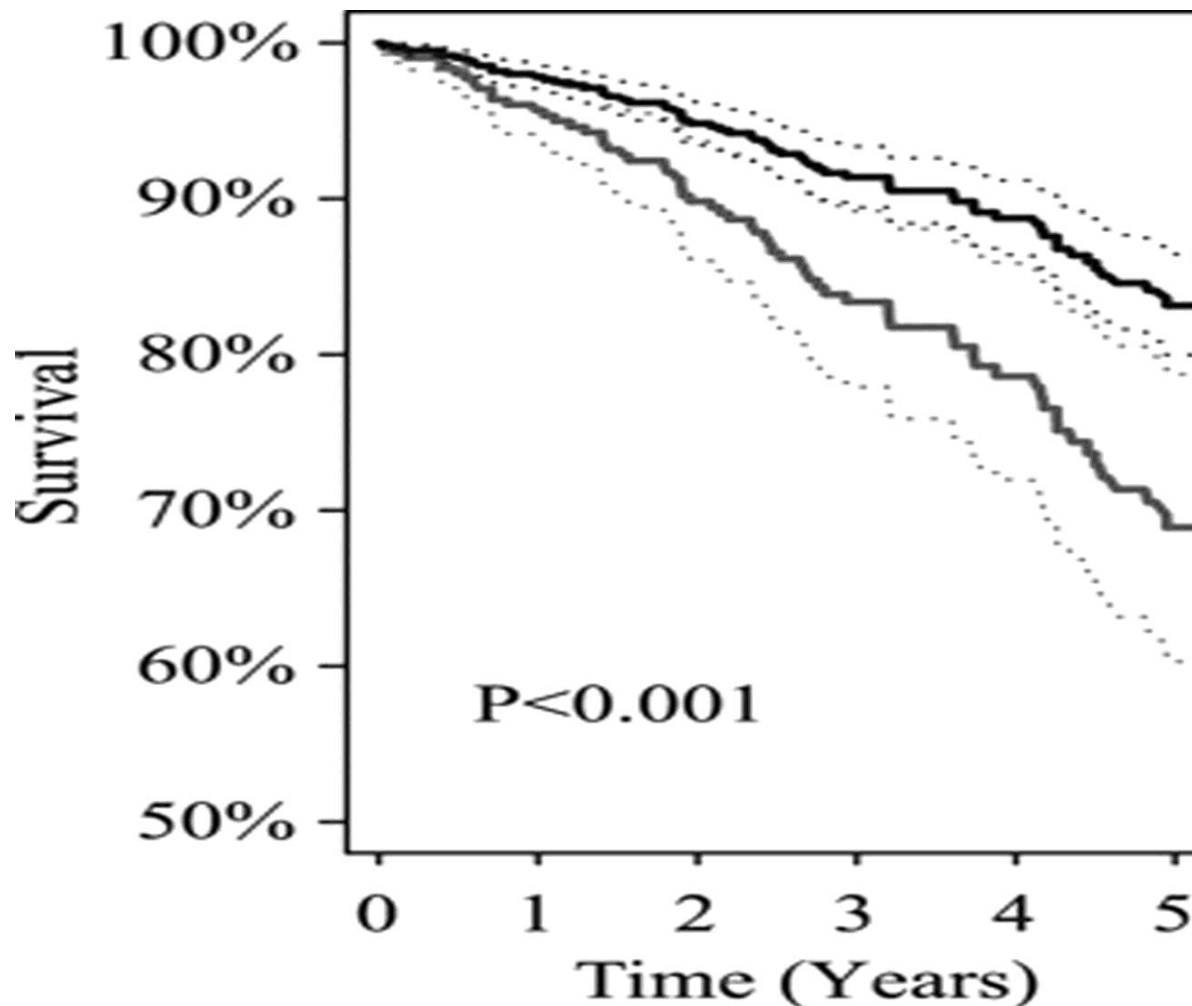
- Kompletní AVSD
- Truncus arteriosus
- Společná komora + volný tok do plicnice
- TGA + VSD (bez PS) n/a PDA
  - *bude proporcionálně narůstat*

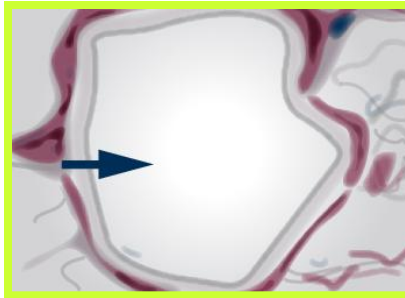
Predictors of Death in Contemporary Adult Patients With Eisenmenger Syndrome

Kempny, Circulation 2016

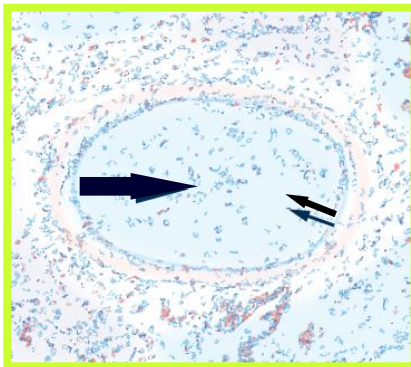
Pretrikuspídální versus posttrikuspídální zkrat

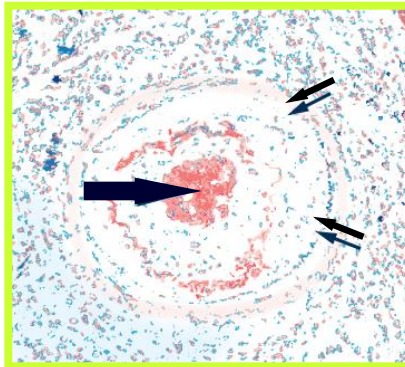
— Vaskulární změny u PAH

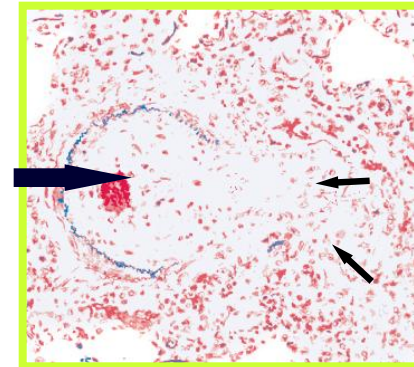
Normální pulmonální arterie

Proliferace intimy

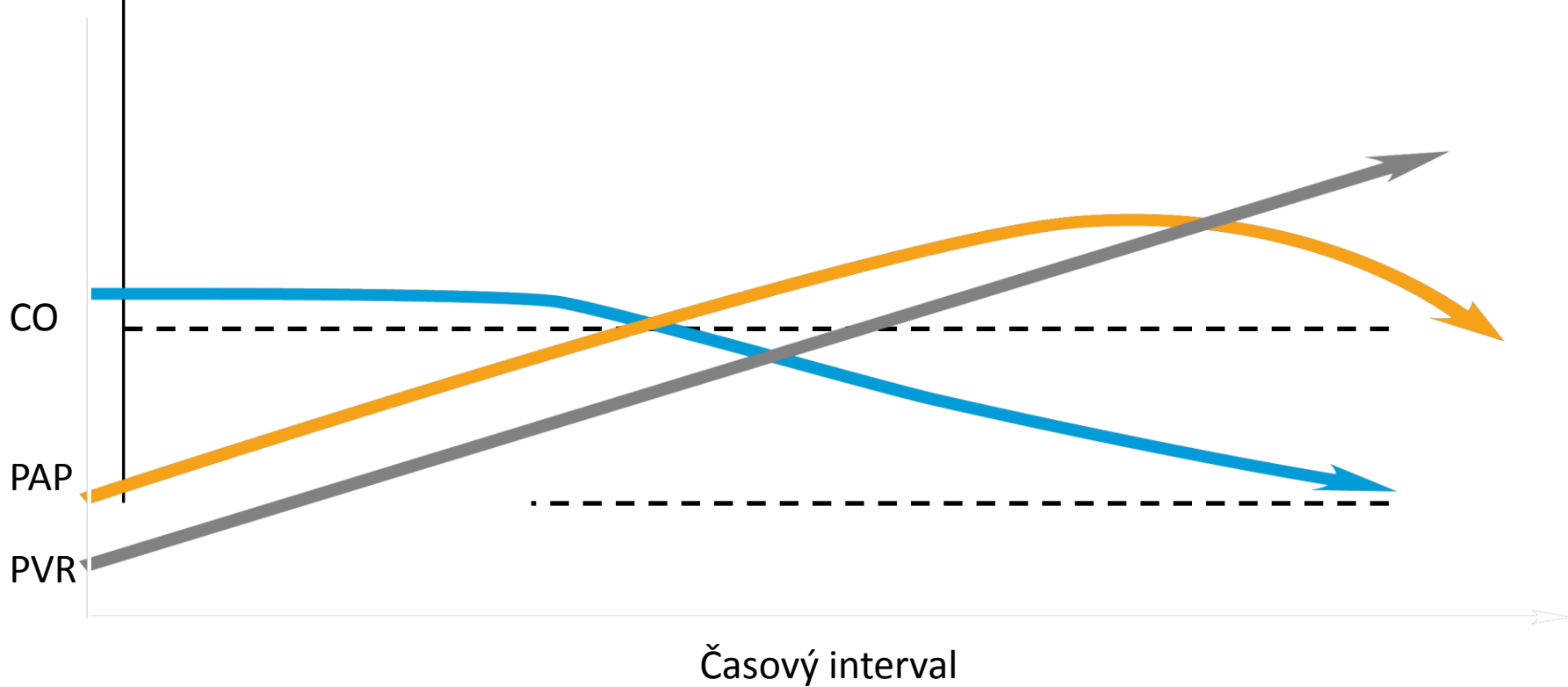

Hypertrofie medie

Plexiformní leze

Schéma progrese PAH

— Selhání pravé komory

Hypertrofie PK

Postupně dilatace a selhání

Snížení tepového objemu vede ke snížení preloadu levé komory a následné hypotenzi
Ventrikulární interdependence a shift septa doleva způsobují snížení výdeje LK

Snížení koronárního průtoku myokardem pravé komory

Terapie – *restrikce tekutin a soli,
diuretika, digoxin*

Komorbidity u Eisenmengerova syndromu

- Hemoptýza a plicní embolizace
  - » V rozšířených plicních cévách může docházet ke vzniku trombů a embolizacím, ruptura může být fatální
- Mozkové emboly a abscesy
  - » Paradoxní embolizace, mikrocytóza
- Endokarditida, pneumonie
- Renální insuficience
- Dnavá arthritida, hypertrofická osteoarthropatie, kyfoskopiosa
- Náhlá smrt a arytmie, srdeční selhání

Konvenční péče Eisenmengerův syndrom

- Režimová opatření - vyhnout se dehydrataci, nadměrné fyzické námaze
- Těhotenství – 40% mortalita
- Očkování chřipka, pneumokok
- Oxygenoterapie nepomáhá, neškodí
- Hydratace před kontrastním vyšetřením
- Neléčit hyperurikemii
- NE NSAID!!!

Eisenmengerův syndrom

terapie

- Diuretika velmi opatrně (průtok plícemi, SV, riziko trombózy), KI CCB
- Léčba arytmií (hemodynamika, KI transvenoóních svodů)
- Venepunkce
  - Pouze při hyperviskózních symptomech a hct 65%
  - Nesmí být dehydratace, hypervolemie, hyposideremie
  - Vzduchový filtr
  - náhrada objemu VŽDY/ 750-1000 ml FR na 400-500 ml krve
- Hemoptýza
  - Většinou spontánně ustane
  - Trf destiček, plazma, vitamin K a kryoprecipitát
- Antikoagulace kontroverzní (trombóza prox. PA vs. nekontrolovatelné intrapulmonální krvácení)

Patofyziologické mechanismy účinku moderních léčiv

Antagonisté Endotelinu

Bosentan

Macicentan

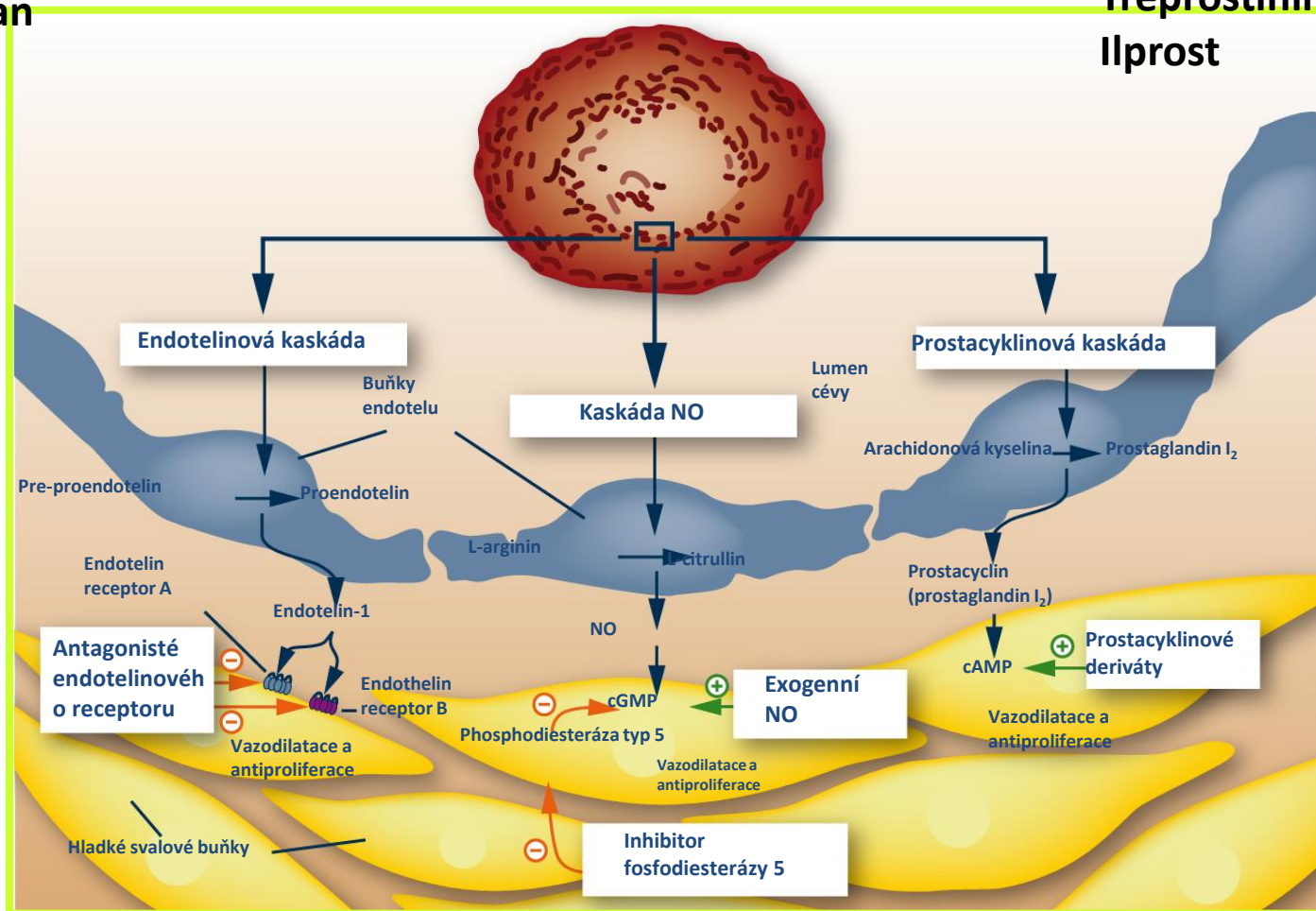
moderních léčiv

Analoga prostacyklinu

Epoprostenol – Flolan

Treprostinil – Remodulin

Ilprost

Inhibitory PDE Sildenafil

— Předoperačně

- Příznaky pravostranného srdečního selhání
- Etiologie PH
- Echokardiograficky měření PH
katetrizace zlatý standard
- Nepřerušovat medikaci PH

— Perioperačně

Morbidita až 50%

Mortalita u Eisenmengerova syndromu 18%

Sildenafil – neužívat nitráty (hypotenze)

Monitoring – arteriální linka, CŽK – vyhnout se provokaci arytmií;

Swan-Ganz dobrý u PH ale KI u Eisenmengerova syndromu (provokace arytmiie, ruptury plicnice, tromboembolismu)

Vyhnout se elevaci PVR – hypoxie, acidoza, hyperkarbie, bolest, vždy oxygenoterapie

Udržet SVR – pokud klesne, dojde k dramatickému poklesu srdečního výdeje („fixovaná PVR“)

Udržet kontraktilitu (nepodávat myocardial depressants)

Udržet preload ... monitorovat prostřednictvím TEE

Udržet sinusový rytmus

Ke snížení PVR možno NO inhalačně (CAVE vysazovat pomalu) nebo prostacyklin inhalačně

Pooperačně

vysoké riziko NS
trvá až 6 týdnů

nutnost ICU monitorace

pečlivá analgetická terapie

Závěr

NUTNÁ znalost diagnózy, patofyziologie

POTŘEBNÁ znalost operačních a katetrizačních zákroků

S VÝHODOU pravidelné sledování s využitím moderních diagnostických metod

S ROZVAHOU zvážit přínosy a rizika terapeutických zákroků

**Centrum pro
dospělé s vrozenou
srdeční vadou**

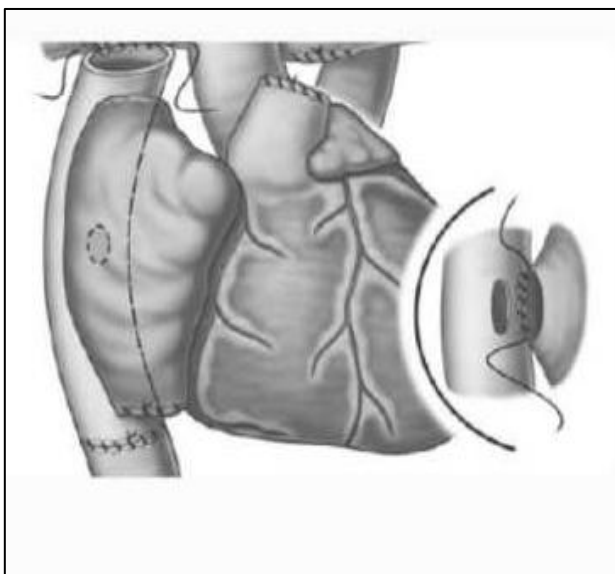
Klinika kardiiovaskulární
chirurgie FN Motol

Příčiny arteriální desaturace u Fontanů

- fenestrace nebo leak
- žilní kolaterály
- plicní AV píštěle
- koronární sinus ústící do systémové síně ($\pm 2\%$)
- ventilačně-perfuzní mismatch
- $\downarrow$ difuzní kapacita

uzávěr?

fenestrace $\uparrow$ srdeční výdej
a $\downarrow$ splanchnické městnání
za cenu $\downarrow$ SaO₂